

Latvijas ekonomikas un finanšu sektora aktualitātes

Mārtiņš Kazāks, Santa Purgaile, Uldis Rutkaste

2023. gada 24. janvārī



Tautsaimniecības attīstība un prognozes (pasaules un Eiropas ekonomika)

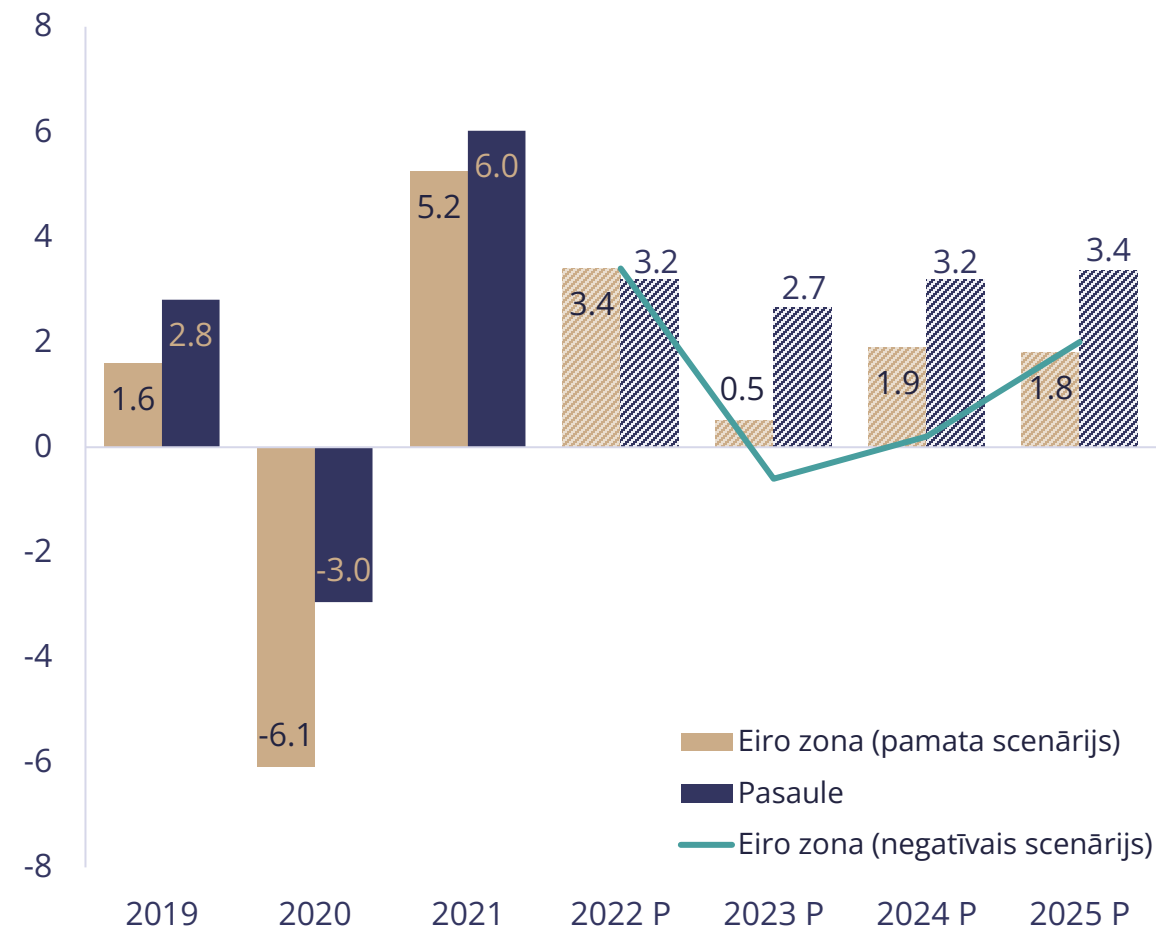


Enerģijas krīze, nenoteiktība un inflācija sabremzē izaugsmi eiro zonā

Galvenie riski:

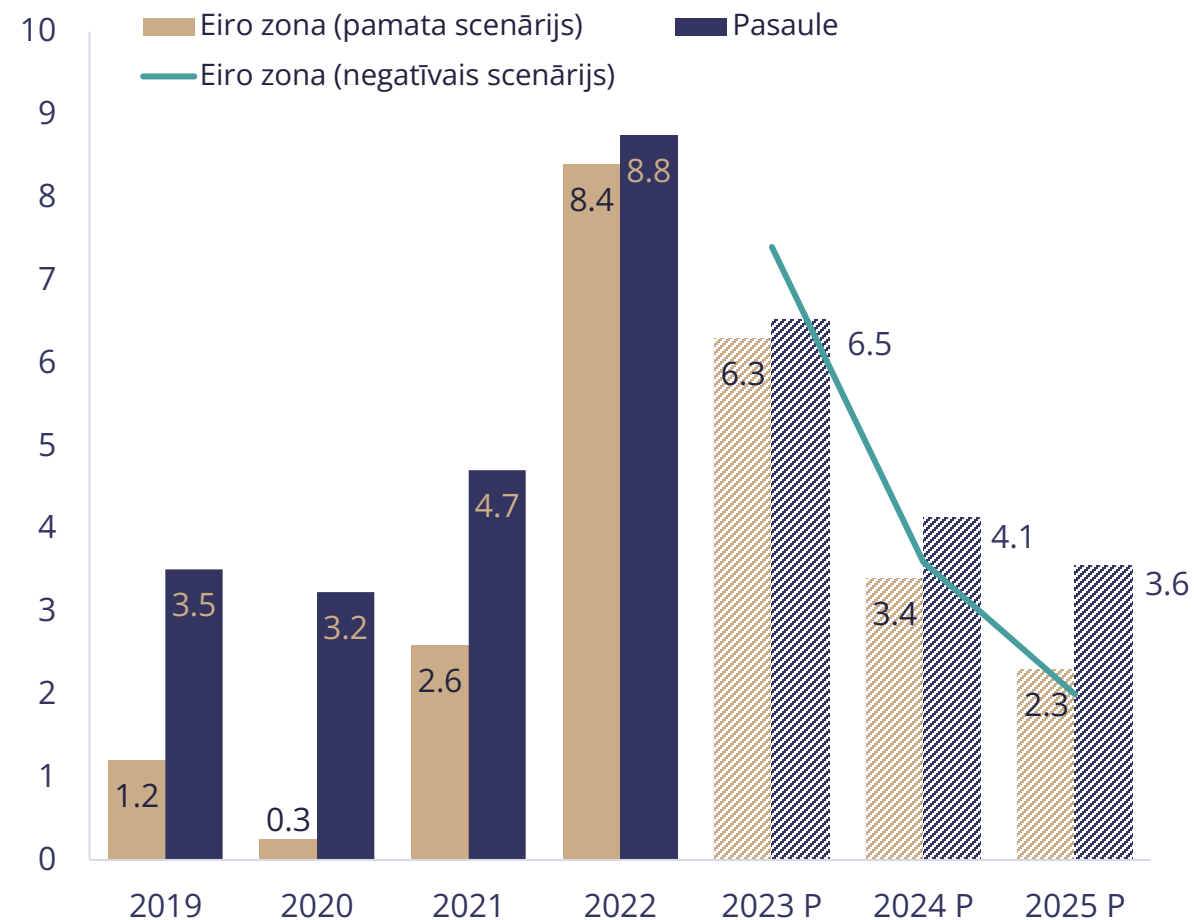
- karš Ukrainā
- enerģijas un izejvielu cenu kāpums
- ilgstoši augsta inflācija
- finanšu tirgu svārstības
- norises Ķīnā

**Eiro zonas un pasaules ekonomikas izaugsmes
proгноzes** (reālā IKP pārmaiņas, %)



Augsta inflācija skārusi lielāko daļu pasaules

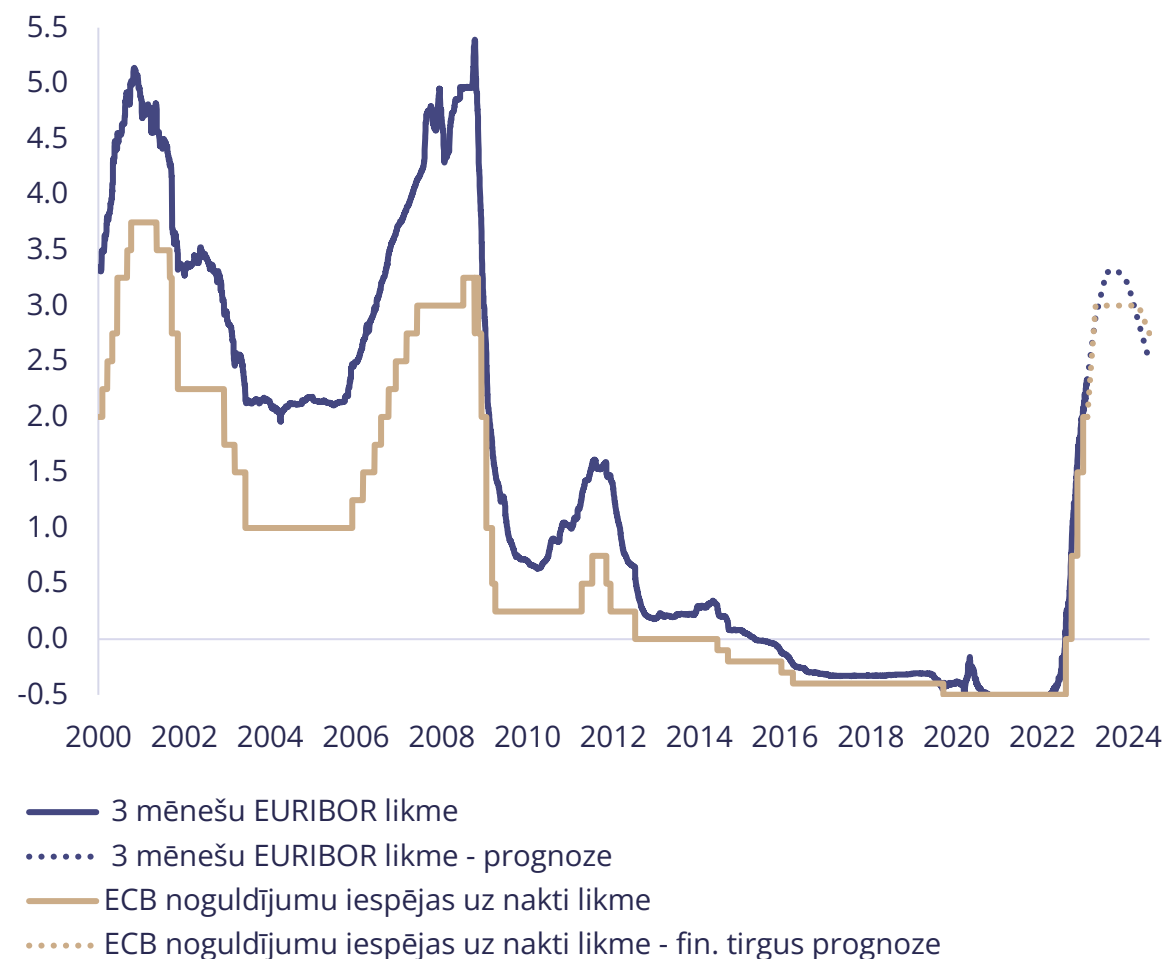
Eiro zonas un pasaules inflācijas prognozes



Monetārā politika:

- Procentu likmju tālāks kāpums jāturpina arī 2023. gadā;
- Papildus likmēm jāizmanto arī citi instrumenti, lai bremzētu inflāciju, t. sk.:
 - atcelti labvēlības nosacījumi kredītiem komercbankām;
 - sākot ar martu, tiks mazināts centrālo banku turētais vērtspapīru portfelis.

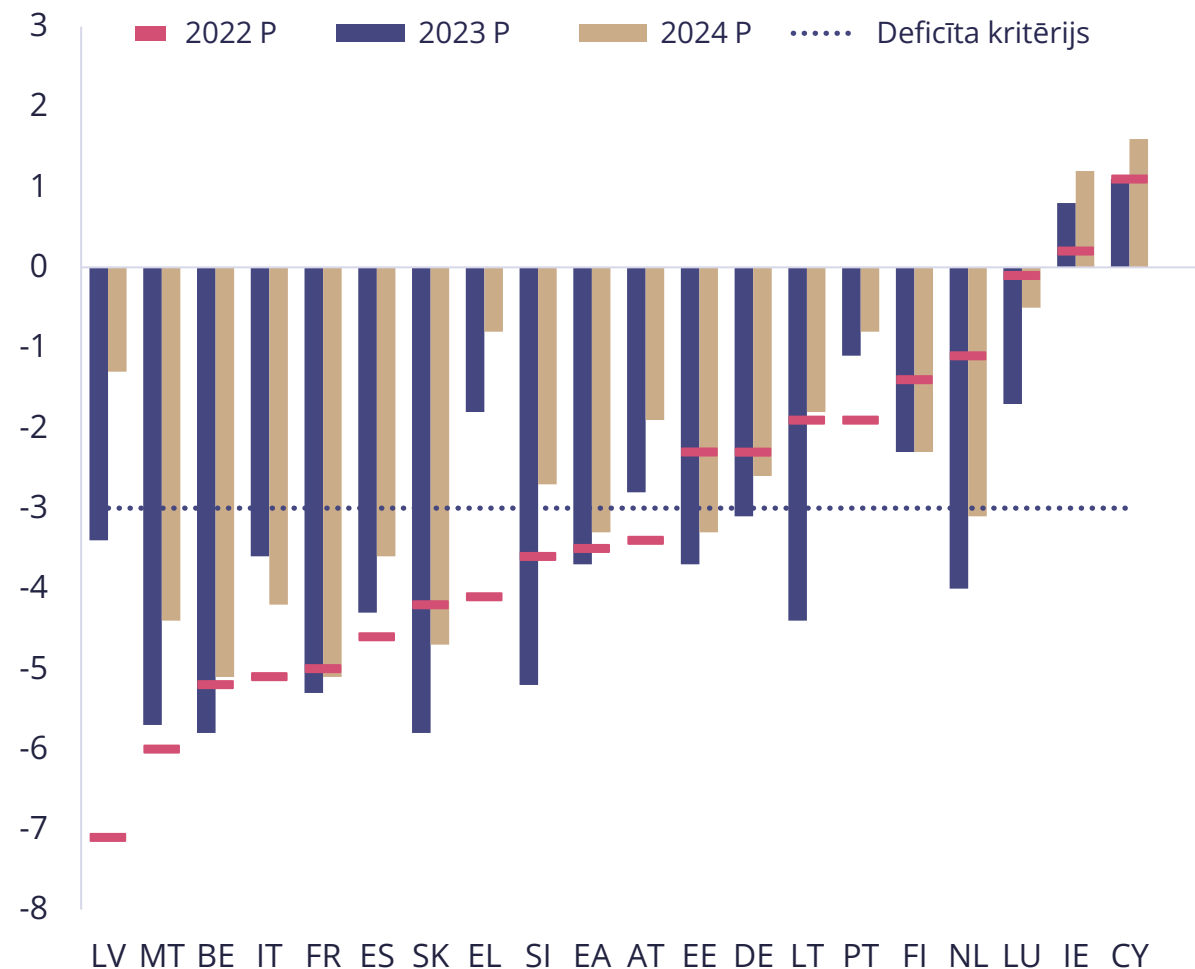
3 mēnešu EURIBOR likme un ECB noguldījumu iespējas uz nakti likme, un šo likmju prognozes (%)



Fiskālā politika:

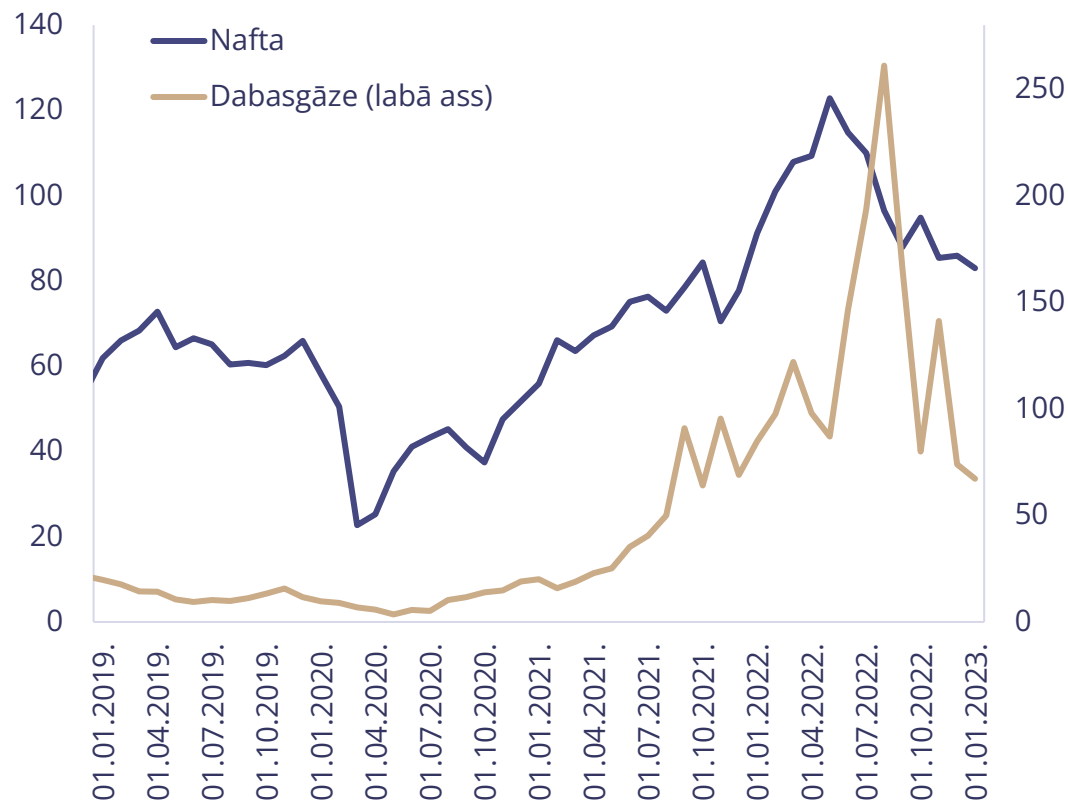
- Ilgstošs un pārmērīgs fiskālais atbalsts var apgrūtināt inflācijas ierobežošanu;
- Atbalstam jābūt terminētam, mērķētam, samērīgam;

Valstu budžeta bilances (% no IKP)

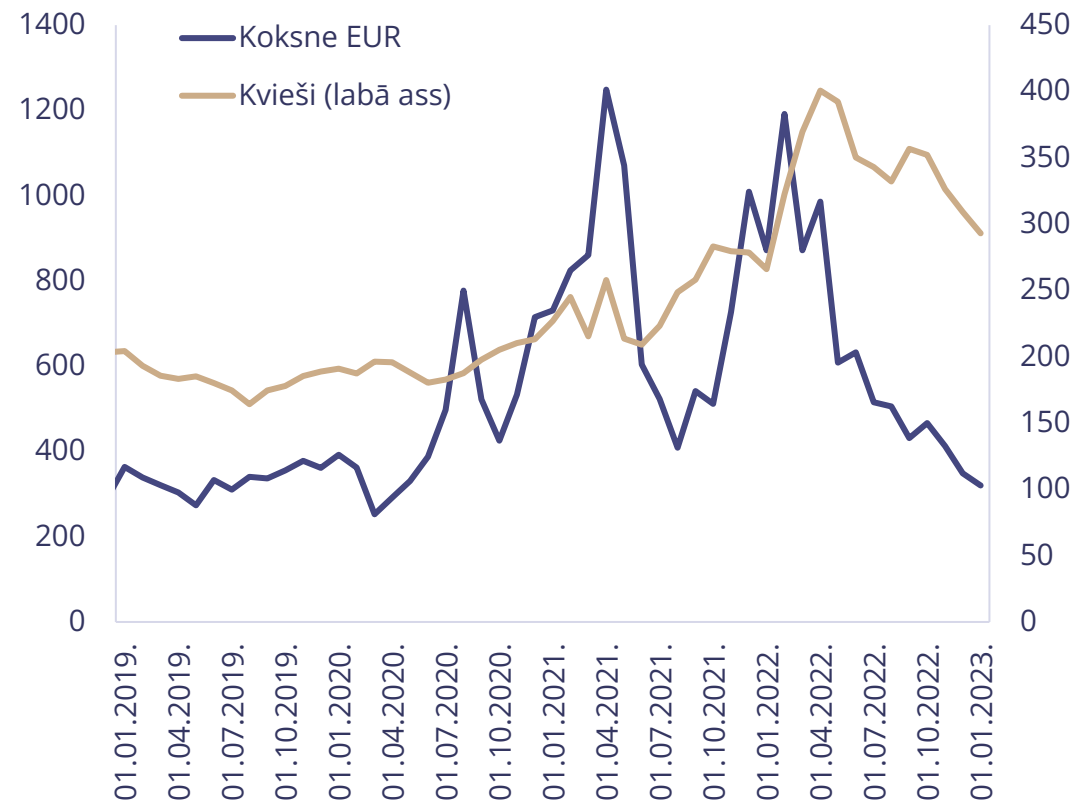


Resursu cenu problēmai nepieciešami strukturāli risinājumi

Naftas un dabasgāzes cenas
(USD/barelu un EUR/MWh)



Koksnes un kviešu cenas (EUR/BFT un EUR/T)

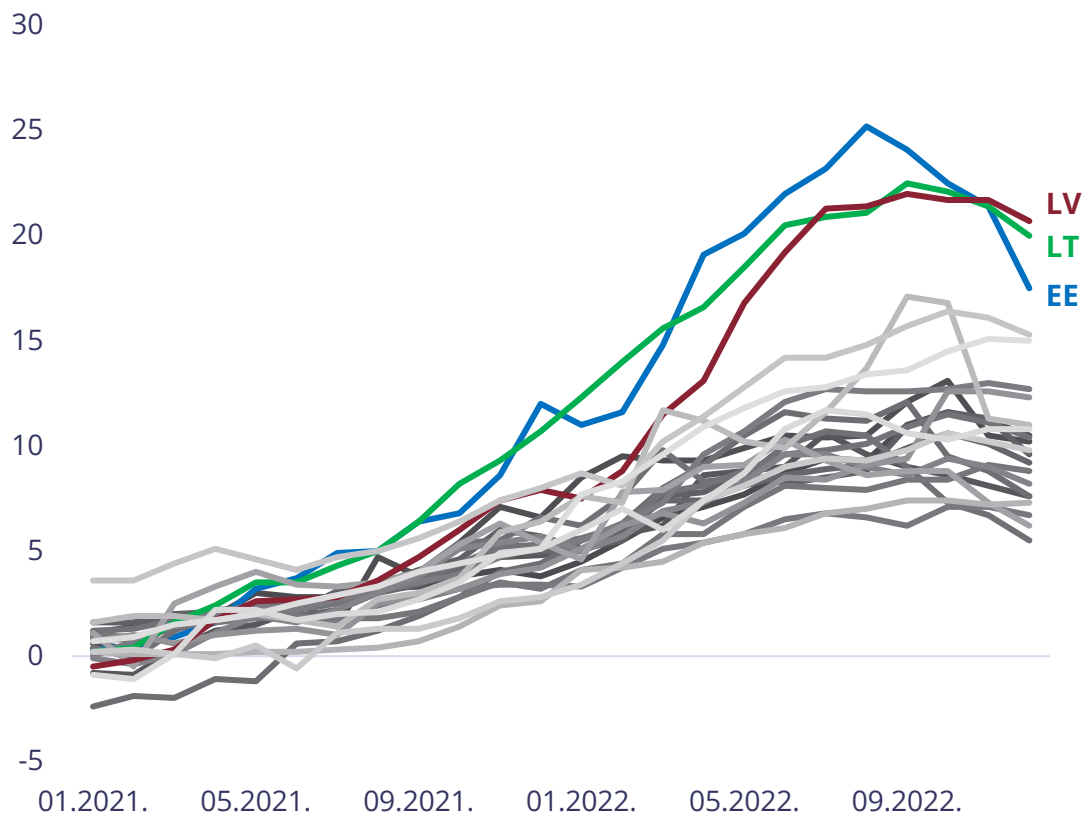


Tautsaimniecības attīstība un prognozes (norises Latvijā)

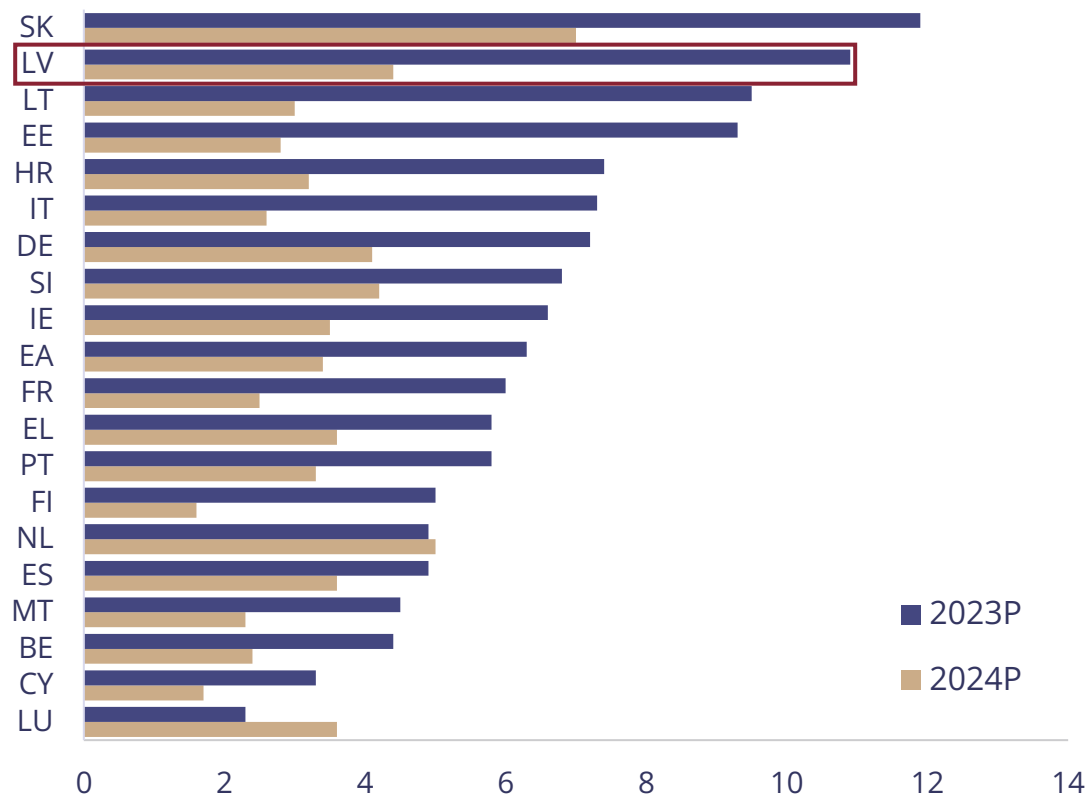


Latvijā šogad inflācija samazināsies, tomēr turpinās būt virs ES vidējā

Inflācija eiro zonā (gada pārmaiņas, %)

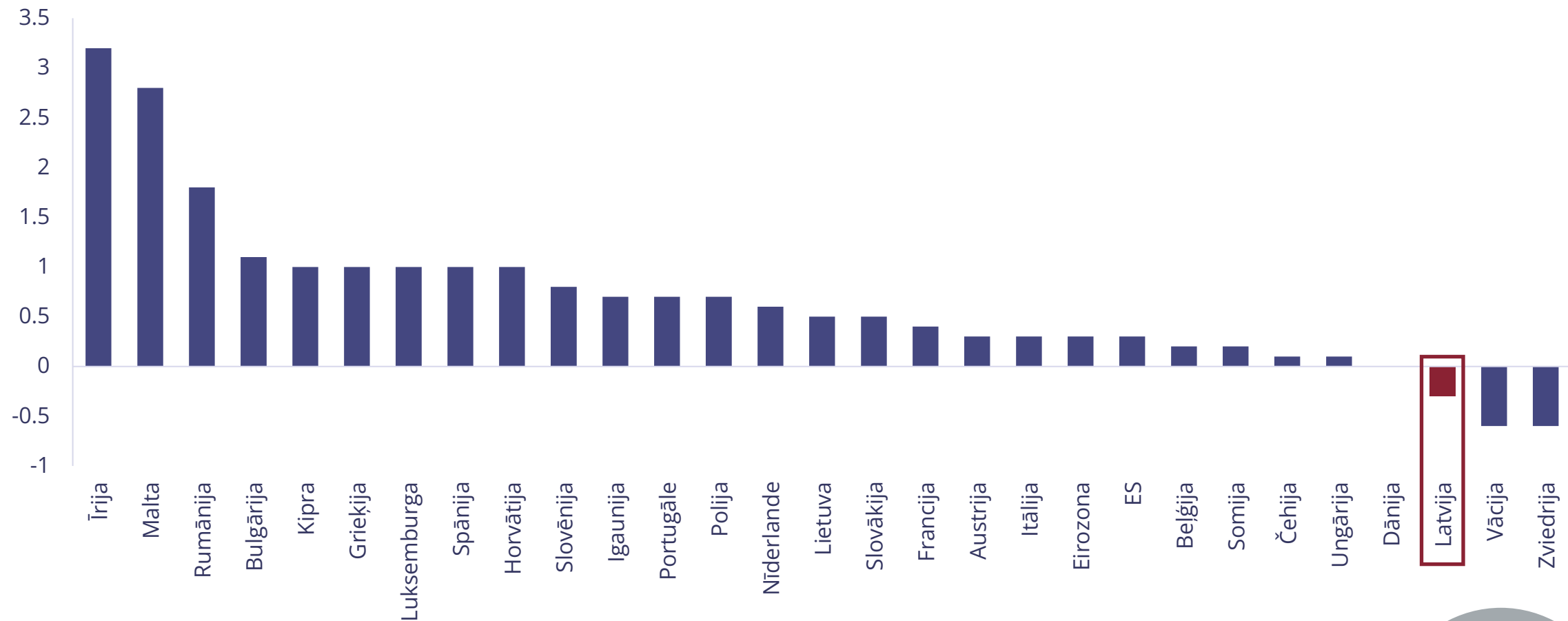


Inflācijas prognozes eiro zonā 2023. un 2024. gadam (gada pārmaiņas, %)



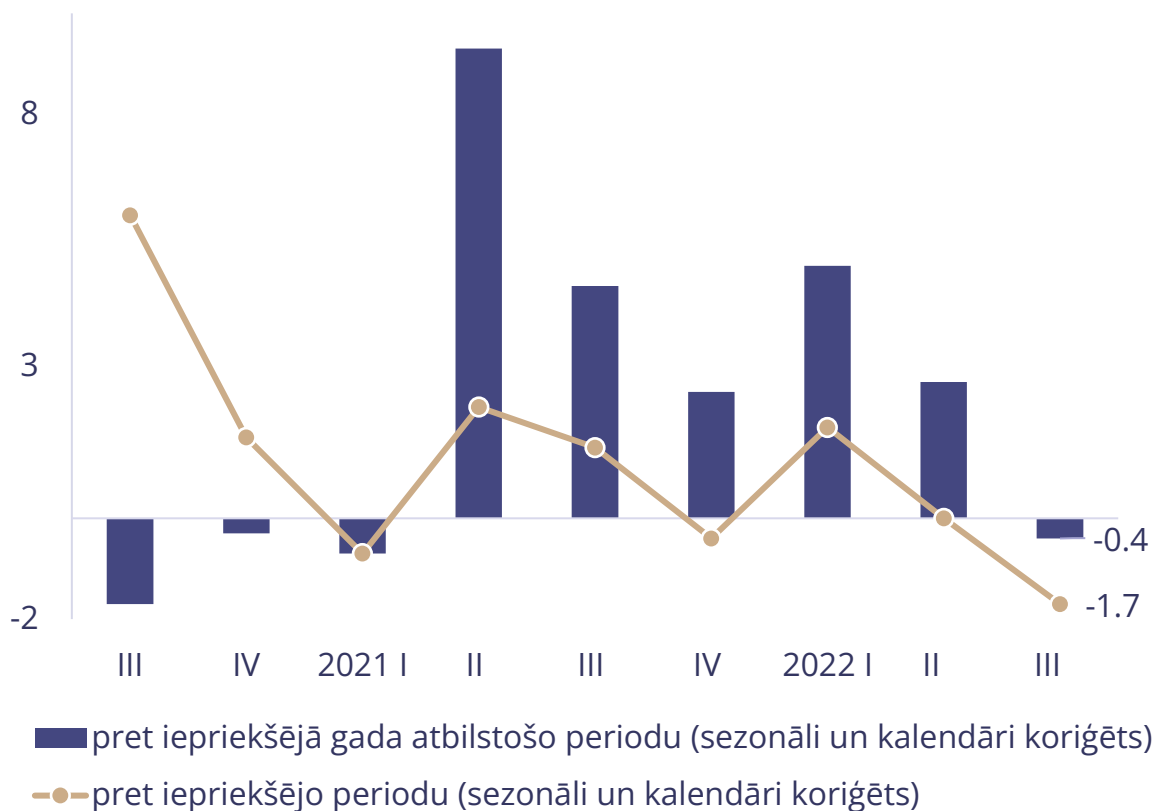
Latvija to ES valstu starpā, kur šogad paredzams mērens ekonomikas kritums

IKP prognoze 2023. gadam (%)

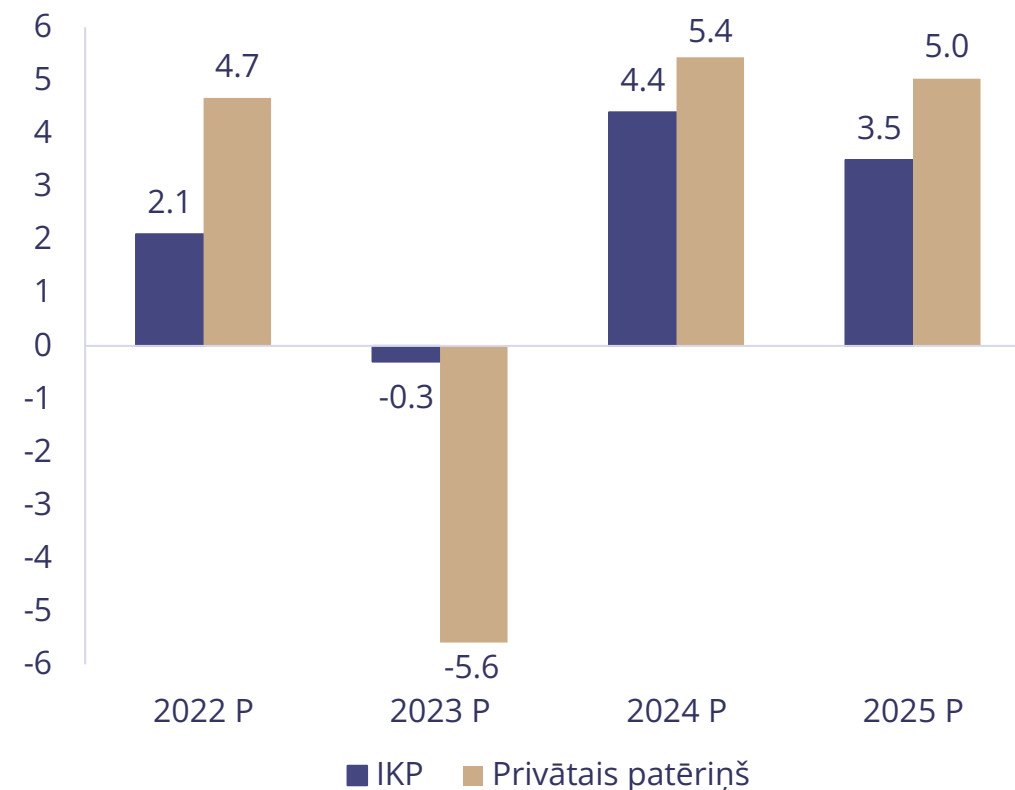


Lai gan recesija paredzama sekla un īslaicīga, tomēr patēriņa sarukums jūtamāks; atkopšanās paredzama salīdzinoši strauja

Iekšzemes kopprodukts (%; reālā izteiksmē; s.i.)

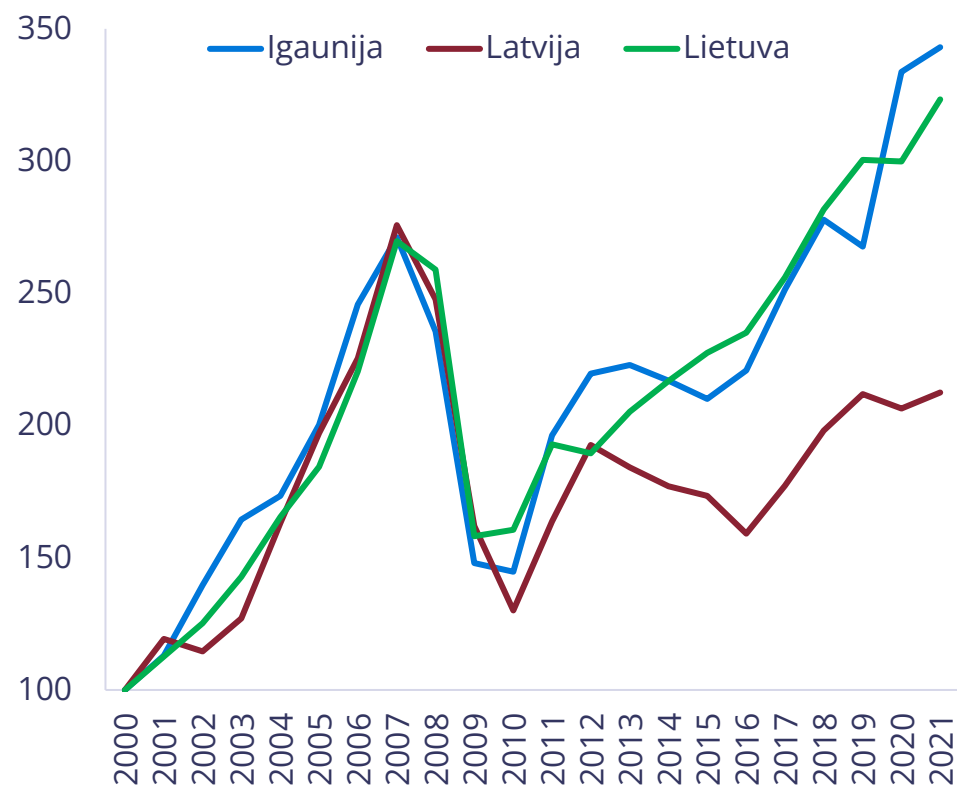


Iekšzemes kopprodukta un privātā patēriņa prognozes (g/g; %, reālā izteiksmē; s.i.)

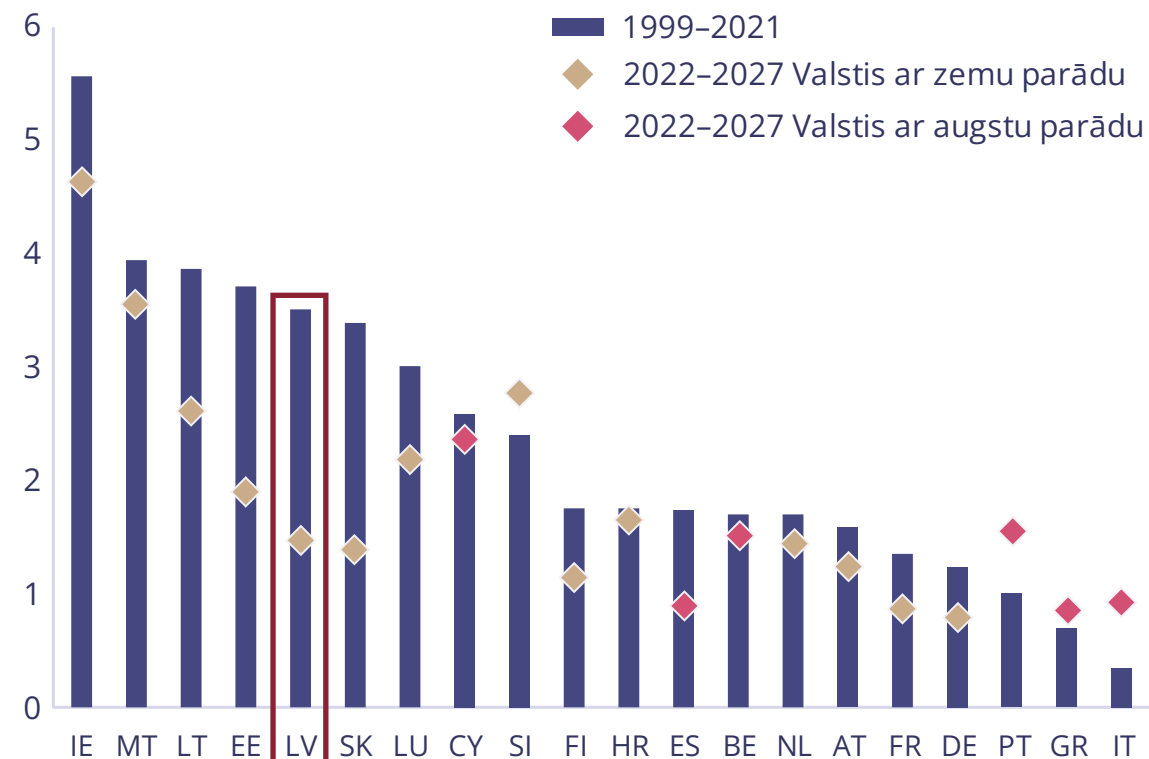


Gausāku ekonomikas virzību cauri krīzēm citastarp noteikusi vājāka starta pozīcija – nepietiekošas investīcijas, zems izaugsmes potenciāls

Bruto pamatkapitāla veidošana (2000=100)

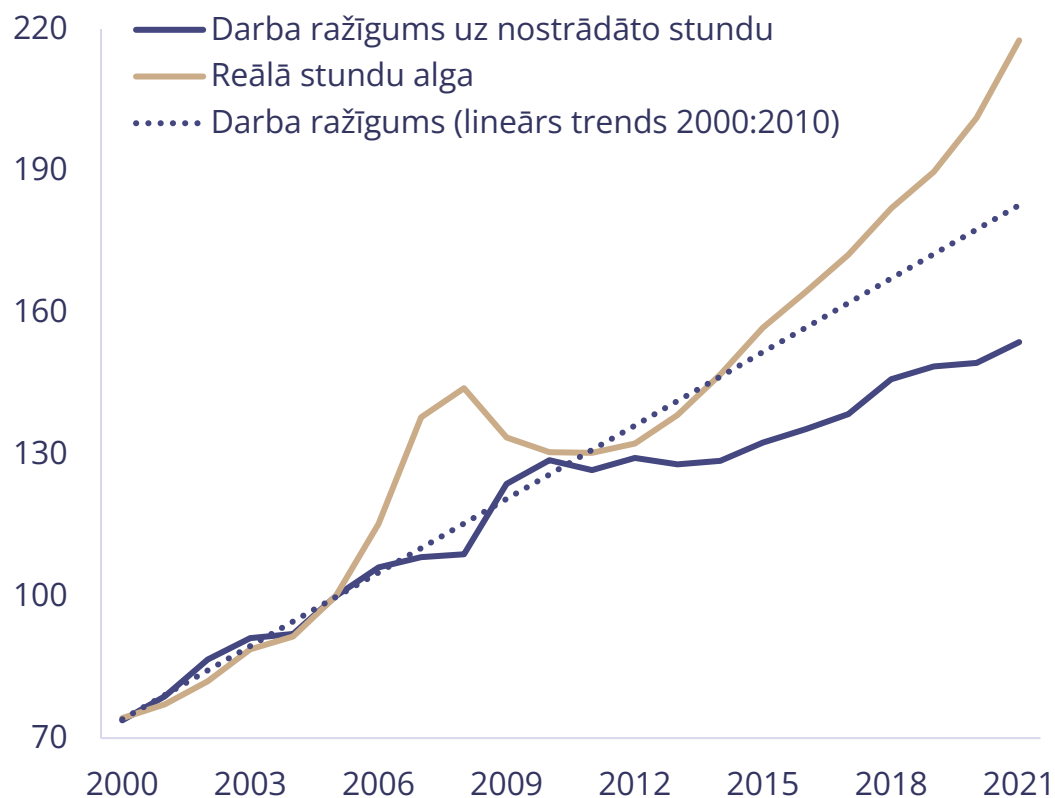


Potenciālā izaugsme (gada pārmaiņas, %)

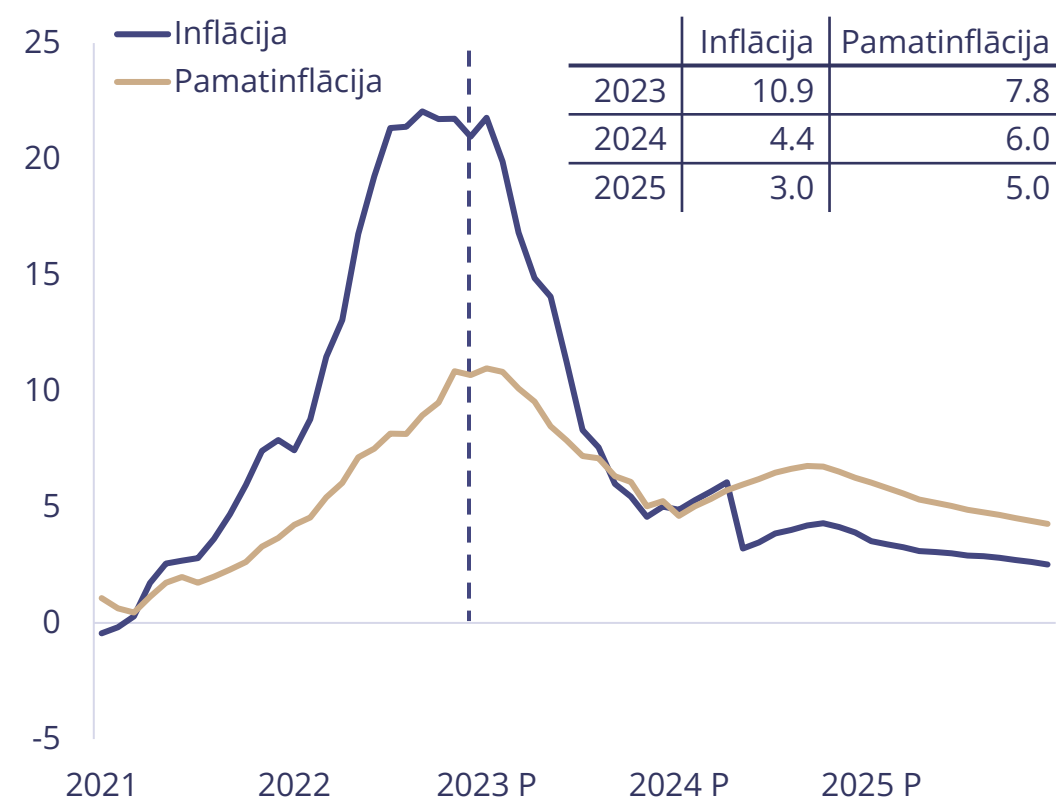


Enerģijas cenu stabilizēšanās sekmēs inflācijas atgriešanos zemā līmenī, tomēr algas-produktivitātes plaša uzturēs pamatinflāciju

Darba alga un produktivitāte (indekss; 2005=100)

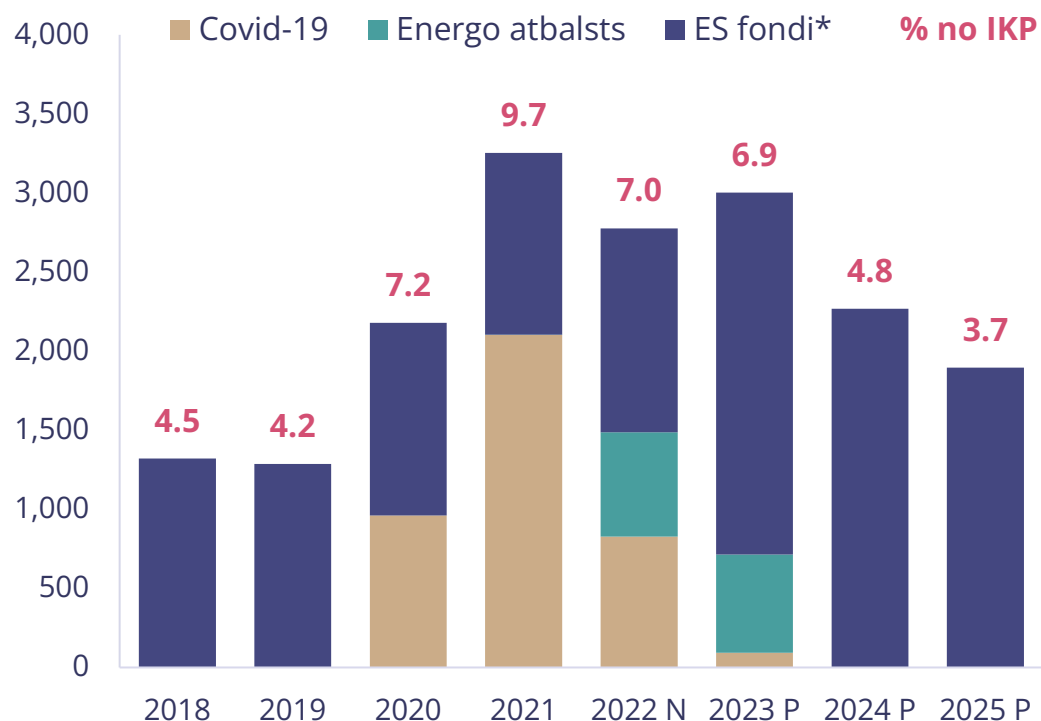


Inflācija un pamatinflācija Latvijā (% , g/g)



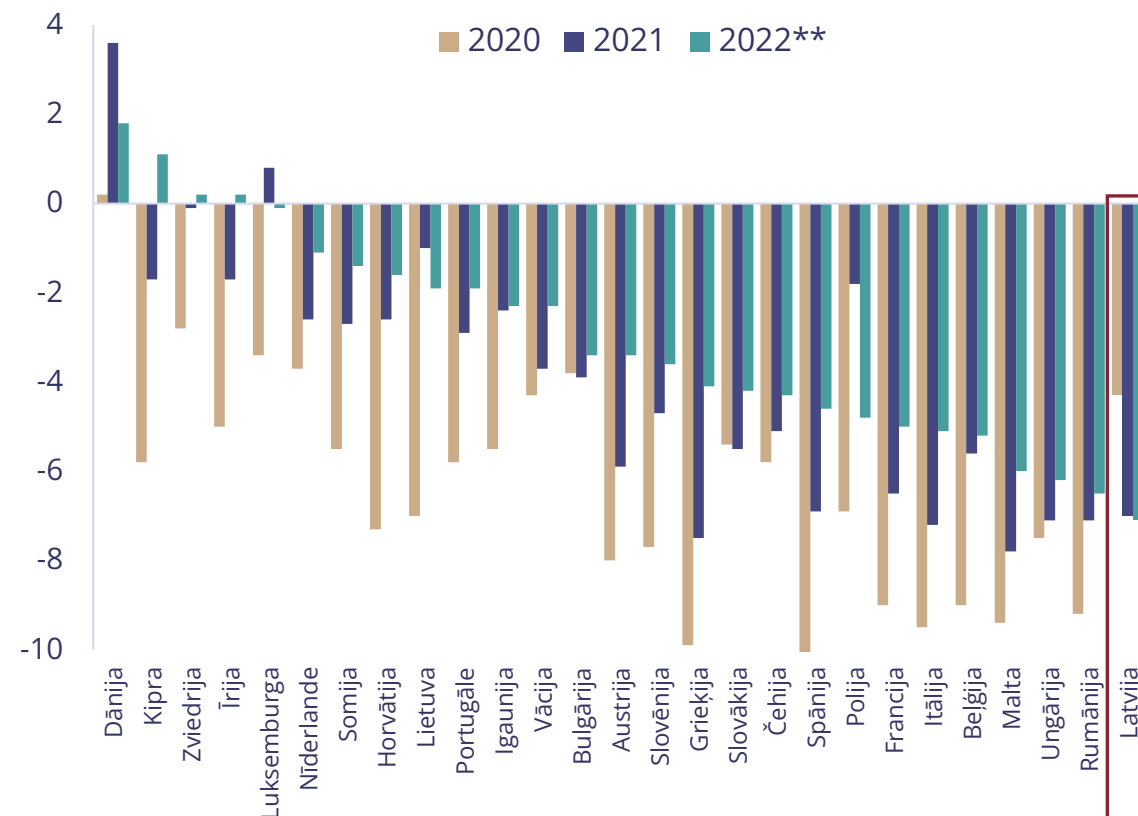
Krīzes atbalsta apjoms pietiekams, vidējā termiņā uzsvars liekams uz ES fondu finansētām investīcijām

Valsts atbalsta pasākumi Covid-19 un energo krīzes ietekmes mazināšanai (ietekme uz bilanci, milj. eiro), **ES fondu budžeta izdevumi** (milj. eiro)



* Ietver Kohēzijas fondus, Lauku fondus, RRF, TEN-T (Rail-Baltica); P – prognoze; N – novērtējums

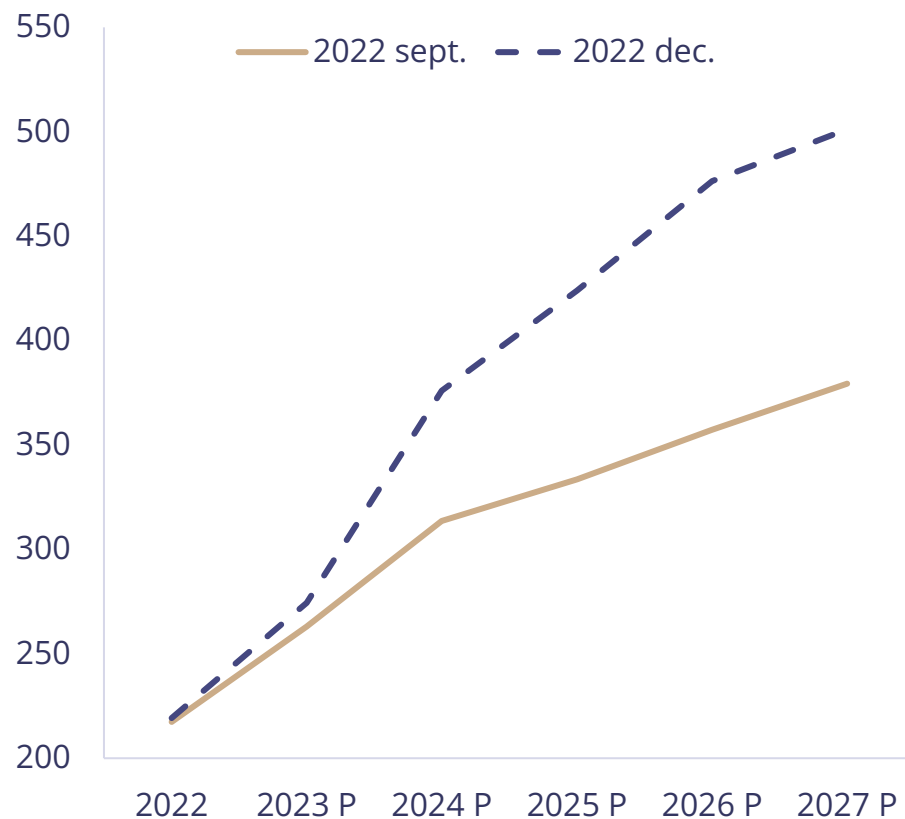
Vispārējās valdības budžeta balance ES valstīs (% no IKP)



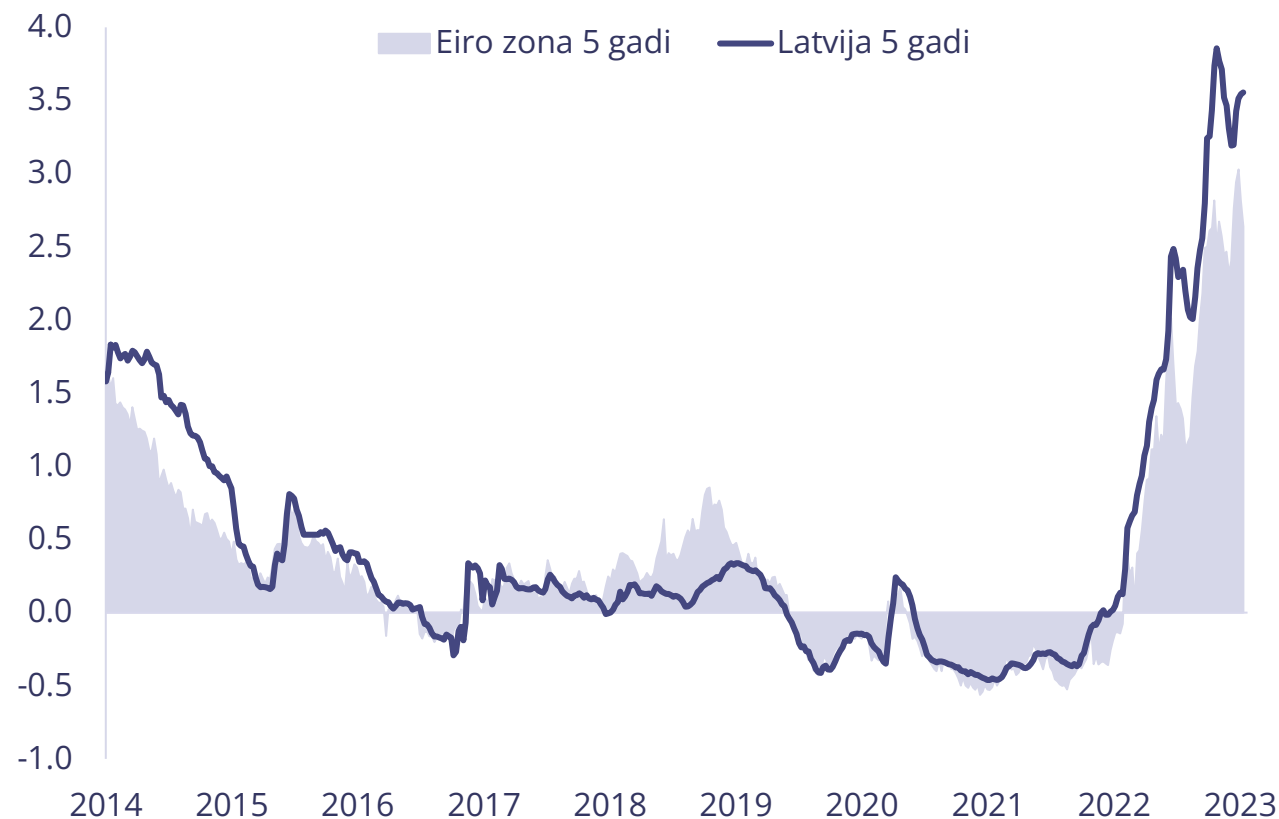
** Eiropas Komisijas 2022. gada rudens prognozes

Parāda apkalpošanas izmaksas sadārdzinās, padarot budžeta deficīta finansējumu dārgāku

Valsts parāda % maksājumi (milj. eiro)



Eiro zonas un Latvijas valdības obligāciju ienesīgums (%)





Finanšu sektora devums Latvijas ekonomikas sekmīgākai attīstībai – izaicinājumi un risinājumi

Kreditēšana



Pēc 2007.–2008. gada krīzes kreditēšana bijusi vāja un aizdevumu likmes – augstas. Lai stiprinātu investīcijas un Latvijas ekonomikas izaugsmes potenciālu, nepieciešams straujāks kreditēšanas kāpums



Mazo banku segmenta konsolidācija, lai palielinātu to spēju kreditēt



Uzlabot kredītrisku regulējumu, lai atvieglotu kreditēšanu



Stiprināt konkurenci banku sektorā, piesaistot jaunus privātā sektora tirgus dalībniekus



Dialogs ar tirgus dalībniekiem par nepietiekamās kreditēšanas iemesliem un risinājumiem

Finanšu tirgus attīstība



Pēdējos gados Latvijas finanšu sektorā ir vērojamas pozitīvas attīstības tendences, tomēr konkurence starp valstīm ir liela un attīstības temps ir jākāpina



Banku sektora transformācija: biznesa modeļu maiņa, uzraudzības dialogs



Kapitāla tirgus: Baltijas valstu regulējuma sinhronizācija, Vērtspapīru smilškaite, lielo valsts uzņēmumu iešana biržā



Fintech (Inovāciju centrs un Regulatīvā smilškaite) un jauni finanšu segmenti



Ilgtspēja: finanšu iestāžu biznesa modeļos un darbības stratēģijās, risku identificēšana un pārvaldība

Finanšu pakalpojumu pieejamība un drošība



Mūsdienu izaicinājumi (ģeopolitika, skaidrās naudas lomas mazināšanās) nozīmē finanšu pakalpojumu pieejamības un drošības lomas pieaugumu. Svarīgi nodrošināt konkurētspējīgu finanšu infrastruktūru uzņēmējdarbības atbalstam un rūpes par klientiem



Skaidrā nauda: saglabāts bankomātu pārklājums



Bezskaidrā nauda un maksājumu sistēmas; darbs pie digitālā eiro



Kritiskie finanšu pakalpojumi, krīzes laika risinājumi



Jaunu regulētu finanšu pakalpojumu pieejamība



Klientu interešu aizsardzība, ērta informācija par licencētiem tirgus dalībniekiem

Cīņa ar finanšu noziegumiem



Pēdējos gados paveikts būtisks darbs, t. sk. saistībā ar Krievijas sāktā kara Ukrainā sekām. Šo jautājumu aktualitāte aug, nevis samazinās



Krāpniecības mazināšana:
finanšu pratības uzlabošana,
krāpniecisko darījumu
identificēšanas un novēršanas
sistēmu pilnveidošana



Riskos balstīta pieeja,
regulējuma pilnveide, vienotas
izpratnes veicināšanai par
normatīvo aktu prasībām

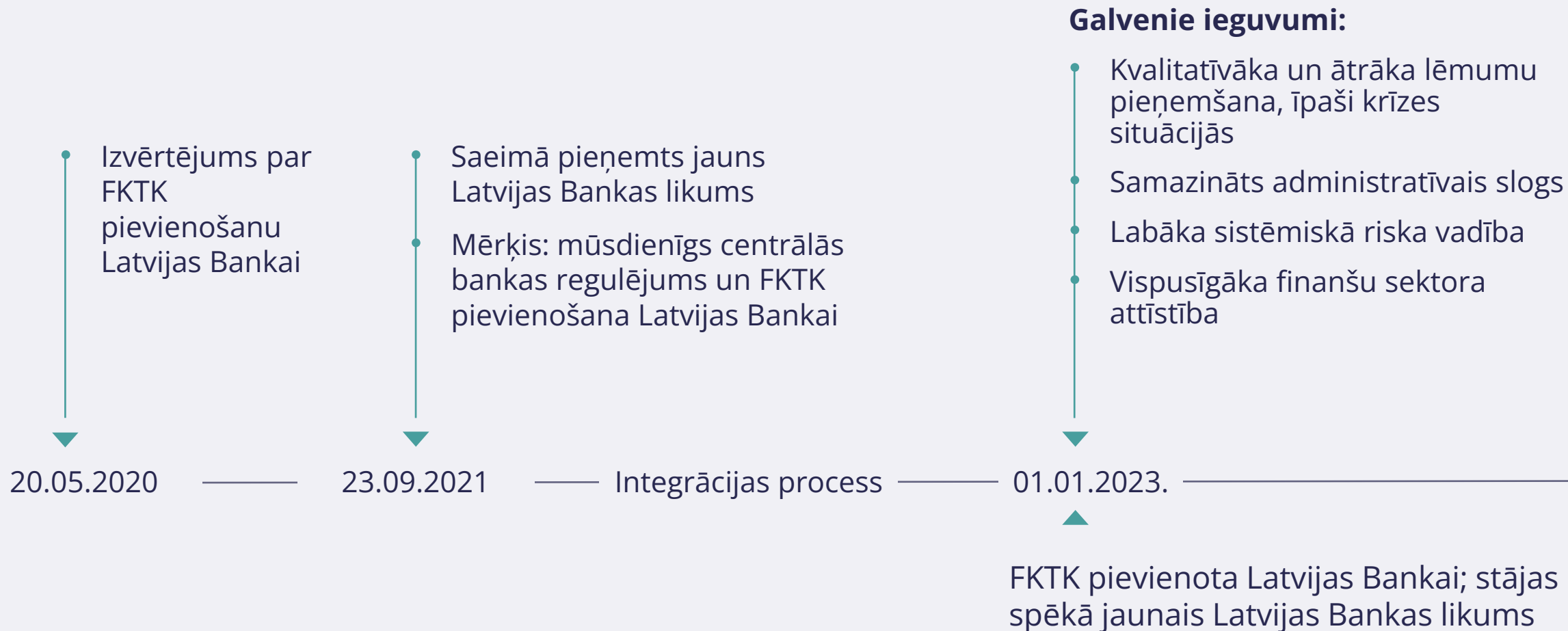


Atbalsts sankciju jomā (jauni
izaicinājumi, piemēram, Krievijai
izmantojot Centrālāzijas valstis
sankciju apiešanai)



Latvijas finanšu sektora
reputācijas uzlabošana

FKTK integrācija Latvijas Bankā



FKTK integrācija

Latvijas Bankā – process ir noslēdzies

- ☐ **Gala ziņojums par Latvijas Bankas un FKTK integrāciju – 2023. gada aprīlī**
- ☒ **Juridiskais regulējums**
- ☒ **Struktūra un darbības jomas**
- ☒ **IT risinājumi**
- ☒ **Latvijas Bankas jaunā stratēģija**
- ☒ **Uzraudzības jomas budžets – saskaņots ar nozari**
- ☒ **Efektivitāte:**
 - ☒ FKTK darbinieki pārcelti uz Latvijas Bankas ēkām
 - ☒ Integrētās institūcijas darbinieku skaits 2023. gada 1. janvārī – 539 (pirms integrācijas procesa sākšanas 2019. gada nogalē – 659)
 - ☒ Mazāka vadības komanda

Latvijas Bankas uzdevumi

- Līdzdarbojas eiro zonas **monetārās politikas** veidošanā un īstenošanā;
- **Pārvalda Latvijas ārvalstu valūtu un zelta rezerves** un citus finanšu ieguldījumus;
- Nodrošina **skaidrās naudas apriti** Latvijā un piedalās skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā;
- Līdzdarbojas **maksājumu sistēmu raitas darbības** veicināšanā Eirosistēmā;
- Sagatavo un **publicē finanšu statistiku** atbilstoši ES tiesību aktu prasībām;
- Pārstāv **Latvijas intereses starptautiskās finanšu institūcijās**;
- Savas kompetences ietvaros **konsultē valdību un citas institūcijas** naudas politikas jautājumos;
- Apkalpo **Valsts kases maksājumus**;
- Informē un izglīto sabiedrību, **veicina finanšu pratību**;
- U.c. uzdevumi (finanšu stabilitātes un makroprudenciālās uzraudzības jomā, Kredītu reģistrs utt.).

Latvijas Bankas uzdevumi no 01.01.2023.



- Nosaka un īsteno **makrouzraudzības politiku**;
- **Regulē un uzrauga finanšu tirgus** un tā dalībnieku darbību;
- Veic **noregulējuma iestādes uzdevumus**, tostarp izstrādā noregulējuma plānus saskaņā ar Kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanas un noregulējuma likumu;
- Nodrošina Noguldījumu garantiju fonda darbību, Apdrošināto aizsardzības fonda darbību un **kompensāciju izmaksu ieguldītājiem**.
- U.c. uzdevumi (starptautiskā sadarbība uzraudzības jomā utt.)



Mūsu valsts, mūsu banka